

Балог О. Г.

Одеський національний університет ім. ІІ Мечнікова

ОЦІНКА РІВНЯ РЕАЛІЗАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНИХ «ЦІЛЕЙ РОЗВИТКУ ТИСЯЧОЛІТТЯ» ОДЕСЬКИМ РЕГІОНОМ

Наприкінці 2010 р. Мінекономіки разом з Проектом Програми розвитку ООН, понад 100 представників урядових установ, наукових інституцій, агенцій ООН, міжнародних організацій, Федерації профспілок України, ділових кіл, громадських організацій оприлюднили оновлену систему національних цілей - «Цілі Розвитку Тисячоліття», які були підготовлені та представлені на Пленарному засіданні Генеральної Асамблеї ООН найвищого рівня [1] (рис 1).



Рис. 1. Система «Цілей Розвитку Тисячоліття» України

Остаточним об'єктом, на який направлені дані цілі, є кожен мешканець країни, тобто реалізація цілей і завдань безпосередньо впливає на соціальний, економічний, політичний і етнокультурний рівень кожної особистості. Лише за умови підвищення рівня і якості життя кожного мешканця можливо досягнення розвитку та прогресу в усіх складових системах більшого

рівня — поселення, міста, регіону, країни. При цьому можливе досягнення сучасного оновленого підходу в управлінні соціально-економічними системами різних рівнів, коли саме мешканці (окремі особистості) визначають цілі і пріоритети та перерозподіляють повноваження і відповідальність за їхнє досягнення між державними органами влади (в тому числі і органами центральної влади на місцях) і органами місцевого самоврядування. Зміна підходу в управлінні, коли не державні органи наділяють органи місцевого самоуправління завданнями та повноваженнями, а населення відіграє в даному процесі ключову роль, приведе до підвищення рівня цікавості соціальних партнерів і ефективності їхньої взаємодії з метою прискорення людського розвитку. Саме за умови реалізації такого підходу в управлінні можливо досягнення «соціалізації економічної системи з найповнішим урахуванням потреб і інтересів населення, заохочення його до продуктивної діяльності з метою реалізації власного професійно-кваліфікаційного потенціалу, всебічного розвитку, одержання гідної винагороди за результати праці» [1].

Ознайомлення з відповідним документом, критичне осмислення сутності його положень, структури та змісту, дозволяє дійти висновку, що складена система критеріїв має підлягати постійному моніторингу, оцінці та аналізу. Цей висновок доводиться наявністю в доповіді колективної авторської ймовірнісної оцінки можливостей досягнення Україною та її регіонами сформульованих «Цілей Розвитку Тисячоліття» шляхом поступової реалізації стратегічних задач та виконання конкретних дій. Але існуюча методологія накопичення, систематизації та представлення статистичної інформації майже унеможливує процес моніторингу за визначеними критеріями і, отже, аналізу виконання завдань і досягнення цілей. Навіть при проведенні прогностичних розрахунків відповідних критеріїв та індикаторів були використані дані вибіркового обстеження умов життя домогосподарств України.

Метою даної роботи є проведення наявного стану досягнення «Цілей Розвитку Тисячоліття» і можливості їхнього досягнення на 2015 р. Одеським регіоном. Для реалізації даної мети використовуються дані офіційної статистики - статистичний щорічник «Україна» (за ряд років), статистичний щорічник «Регіони України» (за ряд років), статистичні збірники з «Праці», з «Фінансового стану та результатів діяльності» Одеського регіону за ряд років тощо. З причин обмеженості формату даної роботи, буде представлено аналіз першої цілі - «подолання бідності».

Мета «подолання бідності» передбачає розрахунок і постійний моніторинг 5 індикаторів, що відображують рівень її досягнення: частка населен-

ня, числ. добове споживання є нижче за 5 дол. США; частка бідного населення; частка бідних серед дітей; частка бідних серед працюючих; частка населення, числ. споживання є нижчим рівня фактичного прожиткового мінімуму. Опрацювання статистичних даних дозволяє розрахувати лише частку населення із середньодушовим доходом на місяць, що нижче прожиткового мінімуму - п'ятий індикатор (критерій) досягнення цілі.

Частка населення із середньодушовими грошовими (і загальними) доходами на місяць нижче прожиткового мінімуму по Україні з 2005 р. поступово зменшувалася. Так, станом на 2005 р. вона становила 64% від всього населення України, а на 2009 р. - 23%, що є меншим на 41 відсотковий пункт. Однак, на 2010 р. спостерігається збільшення частки населення із середньодушовим грошовим доходом нижче прожиткового мінімуму до 30,7%. За даним показником Одеська область на 2005 р. займала 13 місце серед областей України із показником 66,5% населення, що має середньодушовий грошовий дохід менше прожиткового мінімуму. Протягом 5 років (до 2009 р.) даний показник поступово зменшувався. Так станом на 2009 р. він склав 23,6%, але місце Одеської області залишалося не змінним. На 2010 р. відбулося зростання частки населення, що має середньодушовий грошовий дохід менше прожиткового мінімуму до 27,2% по Одеській області (на 3,5%). В той же час по Україні даний показник збільшився на 7,7%. Це зумовило 10 місце Одеської області серед областей України за даним показником.

Проведені розрахунки дозволяють стверджувати, що станом на 2010 р. біля 650 тис. осіб Одеської області мають середній грошовий дохід на місяць нижче за значення прожиткового мінімуму. Тобто, якщо середній розмір прожиткового мінімуму на місяць на одну особу дорівнює на 2010 р. 848,6 грн. (або 106,1 дол. США), що відповідає сумі 28,3 грн. (або 3.5 дол. США) на день, то біля 650 тис. осіб не мають навіть даної суми грошового доходу.

На 2011 р. розмір середнього прожиткового мінімуму на одну особу збільшився до значення 923 грн. Це відповідає сумі 3,9 дол. США на день. Темп приросту до значення 2010 р. становить 8,8%. Станом на 2012 р. заплановано зміни середнього розміру прожиткового мінімуму до суми 1050,6 грн. на місяць на одну особу (або 4,4 дол. США на день). Середній темп приросту розміру добового прожиткового мінімуму з 2006 р. до 2012 р. становить за показником САGR 6%. Прогнозні розрахунки показують, що саме на 20115 р. можливо досягнення середнього розміру добового прожиткового мінімуму 5 дол. США на одну особу в Україні. Виникає питання: «чи мож-

ливо досягти до 2015 р. розміру душевого споживання на день більше за 5 дол. США?». Позитивна відповідь на дане питання може бути сформульована дуже обережно. Як визначено в доповіді, досягнення мети ліквідації крайньої злиденності та голоду можлива у випадку негайного вжиття відповідних заходів [1]. З цим не можна не погодитися. Таким чином, проведений аналіз дозволяє відзначити наявні перепони в існуючій системі подання статистичної інформації щодо проведення моніторингу «Цілей Розвитку Тисячоліття» як країною в цілому, так і її регіонами. Навіть зменшення значень цільових орієнтирів на 2015 р. в порівнянні із тими, що були встановлені у 2003 р., не дає однозначної відповіді щодо можливості їх досягнення. Існуюча система управління на всіх рівнях вимагає докорінного перетворення та удосконалення.

Література:

1. Цілі Розвитку Тисячоліття. Україна - 2010 [Текст]: Національна доповідь. - К., 2010.-107 с.
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронна версія]. /Режим доступу: <http://ukrstat.gov.ua/>
3. Статистичний збірник «Регіони України» 2010 [Текст] / За ред. О.Г. Осауленка. Ч. 1. - К., 2011. - 368 с.